

FORSKERKLUMMEN

EU-formandskab på polsk

Som nyt EU-land er det vigtigt, at første formandskab afholdes med succes. Mads Dagnis Jensen evaluerer Polens præstation under landets første formandskab, der løb af stablen i andet halvår af 2011.

Af Post.Doc Mads Dagnis Jensen, Institut for Statskundskab, KU

At have formandskabet i EU er som at være til eksamen. Man bliver nøje vurderet på sin præstation, det gælder om at bestå og helst med udmærkelse. Et velafholdt EU-formandskab kan akkumulere "goodwill" både hos andre medlemslande, Kommissionen samt Europa-Parlamentet, som kan trækkes på i fremtiden. Omvendt koster et dårligt formandskab anseelse, der kan besværliggøre varetagelsen af ens interesser fremadrettet. Særligt for nye medlemslande er det vigtigt med et velafholdt første formandskab, da det betragtes som en svendep prøve. Man er ikke et rigtigt medlemsland, før man har afholdt sit første EU-formandskab med bravur.

Polen er for nylig trådt ud af eksamenslokalet efter at have haft formandskabet fra 1. juli til 31. december 2011. Forud for perioden havde den polske regering forberedt sig intenst på forløbet. Forberedelsen begyndte allerede i starten af 2008, hvor den polske administration indledte med at indhøste erfaringer fra andre lande som Tjekkiet, Ungarn og Sverige. Der blev især taget ved lære af det svenske formandskab i andet halvår af 2009, da Polen kunne følge alle dets faser og fordi det blev anset for særdeles succesfuldt. Desuden skulle den polske mentalitet ændres til at være mere EU-orienteret. Konkret blev omkring 1.200 personer trænet i EU's beslutningsproces, forhandlingstaktik, organisering og sprog. Især rollen som upartisk mægler var udfordrende og blev nøje indstudert, da Polen normalt har veldefinerede nationale interesser i EU-sammenhænge.

Organiseringen af forberedelserne blev varetaget af Europaminister, og fra januar 2010 udenrigsminister, Mikołaj Dowgiałewicz, som fik den mundrette titel "statens befuldmægtigede for forberedelse af administrative styrelser og Polens formandskab for Rådet for den Europæiske Union". Dowgiałewicz havde til ansvar at koordinere politiske, administrative, budgetmæssige og legalistiske forhold. I samtlige ministerier blev der etableret et hold, som fik til ansvar at koordinere forberedelserne internt i ministerierne og referere til den "befuldmægtigede".

Det polske formandskab lagde sig fast på tre overordnede prioriteter.

Den første var at anvende europæisk integration som en kilde til vækst ved at inddæmme den europæiske gældskrise, via f.eks. six-packen, og at få sat en vækstdagsorden med fokus på små og mellemstore virksomheder som vækstlokomotiver.

Den anden var sikkerhed, som bl.a. handlede om at minimere EU's energiahængighed og sikre mere koordinerede sikkerhedspolitiske initiativer i kølvandet på "det arabiske forår".

Den tredje var åbenhed overfor lande i Østeuropa og den sydlige del af Middelhavet, herunder især EU's udvidelsesproces i forhold til Østeuropa.

Hvordan gik det polske formandskab så? Bestod Polen eksamen? Det lykkedes Polen at få six-packen i hus, dog ikke uden betydelig modstand. Især Frankrig var imod, at Polen, som et ikke-euroland, skulle spille en rolle under forhandlingerne af six-packen.

I forhold til prioriteterne, åbenhed og sikkerhed, var resultaterne mere blandede. Det skyldes særligt to forhold. For det første blev udvidelsen af Schengenområdet med Bulgarien og Rumænien påvirket af debatten om åbne grænser, som navnlig blussede op i Danmark i forbindelse med genindførelsen af grænsebomme. For det andet var der på det udenrigspolitiske område rivalisering mellem formandskabet og EU's høje repræsentant for den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, Catherine Ashton, om hvem der skulle repræsentere EU på den internationale scene. Uenighederne nåede sit højdepunkt, da den polske udenrigsminister insisterede på at undertegne en frihandelsaftale indgået med Ukraine i september 2011.

På trods af disse problemer bestod Polen sit svendestykke, da landet samlet set leverede en god præstation over det gennemsnitlige. Det lykkedes et selvsikkert formandskab at "lukke" et stort antal sager. Dertil kommer, at Polen er blevet positivt bedømt i forhold til rollen som mægler i forhandlingerne og for sin evne til at inddrage Europa-Parlamentet i beslutningsprocessen. Polen kan derfor nu betragtes som fuldgyldigt medlem af den Europæiske Union.

Forskerklummen skrives på skift af forskerne på Center for Europæisk Politik. Klummen er ikke udtryk for en fælles CEP-holdning